

Finspång Manifestet för industriell förnyelse

Antaget vid möte med nätverket för Svenska Industrikommuner

2016-10-28

Nätverket Svenska Industrikommuner har under ett drygt år analyserat förutsättningarna för att stimulera lokal utveckling av nya och befintliga företag. Resultatet redovisas i fyra områden som är strategiskt viktiga för att förnya industrins förutsättningar. Vi kommuner kan genom egna initiativ själva påverka de fyra områdena så att industriell förnyelse kan stimuleras. Vi vill med detta initiativ få till stånd en fokuserad samverkan mellan oss, företagen och staten.

1. Energisystemets förnyelse skapar industriella möjligheter

En konkurrensutsatt industri behöver tydliga spelregler, som bör vara stabila över tiden. Tillgången till energi har varit en fundamental fråga för industrin alltsedan folkomröstningen om kärnkraft 1982. Den förda energipolitiken har i tre decennier medfört att villkoren för energiproduktion har varit oklara och varierat över tiden. Energisystemet måste, som en av samhällets viktigaste infrastrukturer vara robust över tiden. Energiinvesteringar är stora och långsiktiga. Därför måste också energipolitiken vara långsiktig med stabila spelregler för industrin när den uppträder såväl som producent som konsument av energi.

Det svenska energisystemet är idag utsatt för stora förändringar. Elpriserna är historiskt låga. Främst kärnkraften har idag en dålig lönsamhet, vilket medfört att ägarna aviserat stängningar av flera reaktorer. Utvecklingen leder till att det svenska energisystemet successivt alltmer kommer att bestå av mindre produktionsenheter som lokaliseras på många platser. Det innebär att distributionen av el mellan producent och konsument kommer att förändras.

Strax före sommaren 2016 träffades en energiöverenskommelse mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Överenskommelsen i sig innebär att det nu finns en blocköverskridande, politisk samsyn på hur energipolitiken ska utformas. Det skapar förutsättningar för stabila spelregler. Innehållsmässigt innebär överenskommelsen att kärnkraften avlastas effektskatten. Fastighetsskatten på vattenkraft sänks till en nivå som gäller för de flesta övriga elproduktionsanläggningar. För att fortsättningsvis stödja utvecklingen av förnyelsebar energi förlängs och utökas elcertifikatssystemet.

Förutsättningar finns nu för att omställningen av energisystemet mot att bli mer förnyelsebart kan ske under ordnade former och med en förutsägbarhet vad gäller regelverket såsom skatter och subventioner.

Vi Svenska Industrikommuner tänker vara en aktiv part i diskussionen om hur energiomställningen i Sverige ska kunna genomföras utan att det innebär allvarliga problem för de stora energianvändarna svenskindustri.

Ett energisystem som omformas mot en väsentligt mer decentraliserad produktion och mer vittförgrenade nät skapar stora möjligheter för oss kommuner att utveckla verksamheter som baseras på energieffektivitet, smarta nät och smart produktion. Det gemensamma är ofta ett utvecklat systemtänk.

För våra kärnkraftskommuner Oskarshamn, Varberg och Östhammar väntar nu ett omställningsarbete där stängningen av reaktorer kommer att ske och där kompetens och arbetsuppgifter reduceras.

De berörda kommunerna har ett aktivt engagemang i denna stora förändring. Vi försöker tillsammans med industrin, myndigheterna och regeringen hitta lösningar för att utveckla nya verksamheter som bygger på den kunskap som finns inom kraftindustrin. Vi vill också analysera möjligheten att förlägga elintensiv verksamhet, såsom serverhallar och elkrävande testbäddar, till dessa orter. Kärnkraftskommunerna för också en dialog med regeringen när det gäller kommunernas möjligheter att kunna vara med i Sveriges energiomställning och att gemensamt med statsmakterna tänka nytt kring framtida energilösningar. Det handlar då om att ta tillvara de resurser och den infrastruktur som finns inom energiområdet i dessa kommuner.

2. Innovationsupphandlingar kräver ledarskap

Den internationella konkurrensen ställer krav på Sverige att förstärka de krafter som vill bygga större kompetensinnehåll i våra industriella produkter och tjänster. Via automation och digitalisering finns goda förutsättningar att skapa konkurrensförbättringar. De Svenska Industrikommunerna ser här betydande möjligheter för Sverige, att trots vårt kostnadsläge, erbjuda marknaden konkurrenskraftiga produkter även i framtiden. Men en förutsättning är att automations- och digitaliseringskompetensen sprids över hela landet.

En rad företag i Sverige tacklar nu dessa frågor. Här märks ofta betydelsen av ett nära samband mellan produktägarna, forskning och utveckling, inköp och själva produktionen. En uppsplittrad verksamhet fördyrar arbetet och skapar innovationsproblem i den ömtåliga kedjan mellan planering och produktion. De Svenska Industrikommunernas erfarenheter pekar entydigt på den stora betydelsen av att den industriella processen hålls samman och att Sverige kan fungera som ett konkurrenskraftigt industriellt land givet en snabbare innovationsprocess.

Denna process omfattar i hög grad förmågan att lansera nya smarta lösningar och dess lansering på marknaderna. Processen håller på att bli alltmer lättrörlig och därmed subtil. Verifiering av nya lösningar måste göras snabbare. Därmed blir också samarbetet mellan kund och producent allt viktigare. De Svenska Industrikommunerna pekar därför på att innovationsupphandlingar och införandet av fler svenska testbäddar utgör nyckelfaktorer bakom vår konkurrenskraft.

Den offentliga sektorn har en betydande upphandlingsverksamhet. Totalt uppgår den till cirka 600 miljarder SEK per år. Kommunerna själva svarar för 2/3 av upphandlingen. Utöver de 290 kommunerna finns 2000 kommunala bolag. Sammantaget sysselsätter detta ”storföretag” mer än en miljon anställda. De Svenska Industrikommunerna ser denna upphandlingsverksamhet som ett viktigt inslag i den svenska innovationsprocessen.

Upphandlingsverksamhet i samarbete ger mer kraft. I de Svenska Industrikommunerna finns en stor och viktig del av den svenska industriella kompetensen. Här finns m a o en betydande potential för forfarande av testbäddar och anknytande innovationsupphandlingar.

De Svenska Industrikommunerna vill aktivt främja testbäddar och innovationsupphandlingar. Många områden kan bli berörda för en sådan samverkan och där svensk industri ligger långt framme, t ex:

- Ny hållbar kollektivtrafik med bl a elektriska bussar och små distributionsbilar baserade på svensk teknik;
- Ny och starkt kostnadseffektiv belysningsteknik med svenskbaserad LED.
- Digitaliseringen har kallats den ”Fjärde industriella revolutionen”.
Anknytningsytorna mot kommunvärlden är många. De spänner från Smart Cities till mängder av vardagsnära tjänster som t ex nya betalningsmodeller, smartare bostäder och enklare sätt att hålla reda på och styra sina ägodelar med (Internet-of-Things eller Sakernas Internet). Den uppkopplade staden kan bli en egen testbädd och generera industriell förnyelse.
- Nya återvinningsbara material, t ex textil.
- Lättare material.
- Sjukvårdsservice på distans.
- Avfallshantering i stadsmiljö.
- Smarta byggnader med nya och nygamla material, där inte minst trä har använt inom flera nya områden.

De Svenska Industrikommunerna gör nu en egen inventering av vilka testbäddar som kan utvecklas de närmaste åren.

3. Kompetensförsörjning som stärker vår konkurrenskraft

De Svenska Industrikommunerna har en stor utmaning när det gäller att tillsammans med näringslivet förändra bilden av vad industriarbete innebär i dagens avancerade tillverkningsföretag. Kunskap är en av de viktigaste förutsättningarna för att svensk industri ska klara den internationella konkurrensen. Bilden av industrin behöver därför visa på att Sverige är en industrination och att industrin är avgörande för att hela landet ska leva. Industriarbete handlar om att verka i en hållbar miljö med datorisering, specialisering, stort personligt ansvar och utvecklingsmöjligheter för individen.

Ska svensk industri fortsätta att vara konkurrenskraftig måste tillgången till kompetens säkras i industrikommunerna. Bortfaller möjligheten att rekrytera kompetenta medarbetare tvingas industrin att söka sig till andra platser. Sveriges Industrikommuner arbetar idag aktivt med att utveckla gamla och nya former för hur kompetensförsörjningen till industrin ska säkras. I t ex Skövde via samarbete med Volvo och i Finspång via Siemens-samarbete har goda resultat uppnåtts.

Det handlar inte bara om ungdomar, utan också om vikten av att lokala företag samverkar kring kluster och gemensamma projekt för att säkra lokal kompetens.

Ett aktuellt område rör frågan om hur vi på ett bättre sätt kan integrera nya svenskar på arbetsmarknaden. Därför blir frågan hur flyktingsituationen kan ses som en tillgång och regional tillväxtfaktor i regionerna och kommunerna viktig. Inte minst gäller detta i industrikommunerna där industrin har problem med kompetensförsörjningen och samtidigt ett mycket stort rekryteringsbehov.

Vi i de Svenska Industrikommunerna har ett ansvar att utveckla och förnya det befintliga skolsystemet när det gäller både grundskola och gymnasieutbildning inklusive vuxenutbildning i anslutning till industriverksamhet. Vi vill också tillsammans med skolmyndigheter och arbetsförmedling utveckla, testa och införa ett förbättrat lärlingssystem för ungdomar, där teoretisk kunskap kombineras med praktisk.

Vi inbjuder till ett förnyelsearbete för att testa ett konkret lärlingssystem i några av våra kommuner. Detta kräver samverkan mellan utbildningsdepartementet, skolverket och SKL.

Vi vill också utveckla formerna för att teckna samarbetsavtal med de regionala universiteten och högskolorna. Målet är att dessa i högre utsträckning ska inrikta sin verksamhet mot det regionala och lokala näringslivet, men också mot de kommunala förvaltningarna. Vi avser såväl utbildning som forskning, men även universitet och högskolors tredje uppgift att sprida kännedom om forskning och utvecklingsarbete. Det handlar då om vilka erfarenheter och kunskaper som har vunnits och hur dessa ska kunna tillämpas samt att samverka med samhället i övrigt.

Ett annat viktigt område för industrikommunerna gäller förmågan att locka och behålla talanger. Här behövs förstärkta aktiviteter.

4. En ny verklighetsbild av svensk industri

De Svenska Industri kommunerna spelar en viktig roll som platser för tillväxtgenerering. 600 000 personer är direkt sysselsatta inom industrin och inkluderas de industrinära tjänsterna uppgår antalet till över 1 miljon.

En del debattörer framförde vid millennieskiftet att den industriella eran är slut. Istället skulle en s k ”kunskapsekonomi” slå rot. Dessa debattörers röst är idag i huvudsak försvunnen. Istället pekar allt fler på att:

- Den ”fjärde industriella revolutionen” är här med digitalisering och automatisering och därmed skapande av nya industriella möjligheter.
- Den industriella förnyelsen kan t o m leda fram till en chans för åter-industrialisering i Europa.

Den ”fjärde industriella revolutionen” handlar om smart specialisering. Den nordiska marknaden uppfattas från omvärlden som vinnare i de innovationsprocesser som kan leda fram till smart specialisering. Vi ligger här i världstopp. Vår ofta mer informella arbetsstil underlättar beslutsfattande där själva sakfrågan blir viktig och den formella hierarkin kommer i andra hand. Vi framstår också som mer benägna att ställa de svåra frågorna och utmana en del gamla traditioner och konsumtionsbeteenden. Vi har också:

- En diversifierad industri baserad på kunskap
- Kombinationer av kvalificerade slutproducenter
- Fördelaktig total kostnad
- Ett hållbart synsätt på resurser.

För en liten exportdriven nation som Sverige är det viktigt att upprätthålla och helst förstärka denna omvärldsbild.

De Svenska Industri kommunerna har en unik särställning på grund av sina möjligheter att både kunna påverka det lokala industri klimatet och samtidigt kommunicera framtidsbilderna för svensk industri. Vi känner detta ansvar.

Industri kommunerna är beredda att medverka i arbetet att uppnå en allt smartare specialisering. Vi kan göra detta som ansvariga för lokal utbildning, organisering av praktikplatser, innovationsupphandlingar, testbäddar och samverkansparter till internationella investeringsfrämjande verksamhet.

Det måste finnas en bättre klangbotten hos företagsledare och organisationsledare inom kommuner, landsting och statlig sektor att vilja och våga satsa på de utmaningar som nu ligger i smart specialisering, testbäddar, och innovationsupphandlingar. Eftersom de flesta av de industriella projekt som ser dagens ljus idag, och än mer i framtiden, normalt initieras i något lokalt sammanhang, är det nödvändigt att underlätta för parterna att se över sina lokala samverkansformer.

Nätverket de Svenska Industri kommunerna har följt många internationella framgångsrika utvecklingsprojekt. Den röda tråden i dessa är förekomsten av ett energigivande och innovativt besluts klimat hos de lokala ledarna. Det måste finnas en vision och samtidigt en förmåga att bryta ned denna i strategiska milstolpar. De Svenska Industri kommunerna är intresserade av att spela en aktiv roll för att säkerställa ett sådant industriellt besluts klimat och därmed skapa spännande framtidsbilder till gagn för svensk industri.

Svenska Industri kommunerna

Finspång den 28 oktober 2016

Arvika kommun
Avesta kommun
Borlänge kommun
Finspång kommun
Gislaved kommun
Kiruna kommun
Kristinehamns kommun
Luleå kommun
Mariestads kommun
Mjölby kommun
Oxelösunds kommun
Oskarshamns kommun
Perstorps kommun
Sandvikens kommun
Skövde kommun
Stenungsunds kommun
Södertälje kommun
Timrå kommun
Trollhättans stad
Örnsköldsviks kommun
Östhammars kommun